

Elu rabas

Programmi raames tutvutakse raba ehk kõrgsoo arenguga, selle imepärase maastiku osadega, raba taimeistikuga ja loomastikuga. Noored saavad teada raba olulisusest üldises ökosüsteemis. Maastikuvaatluste ja loomategevuste uurimise kõrval maitstakase võimaluse korral ka määratud marju. Retk viiakse läbi selleks suurepäraselt sobival Selisoo õppe-matkarajal.

Sihtrühm: **põhikooli II ja III aste, gümnaasium**

Eesmärgid. Programmis osaleja:

- ☐ tunneb soode erinevaid arenguastmeid
- ☐ mõistab, et raba on kasvukohaks erinevatele taimedele ja elupaigaks mitmetele loomadele
- ☐ tunneb ja oskab eristada 6 rabataime
- ☐ tunneb raba ja rabaäärsete metsade 5 söödavat marja
- ☐ mõistab, et raba on väga oluline osa ökosüsteemist
- ☐ mõistab raba tähtsust ka igapäevaelus

Seos õppekavaga:

PK Loodusõpetus: Elu mitmekesisus maal.

PK Loodusõpetus: Soo elukeskkonnana.

PK Bioloogia: Ökoloogia ja keskkonnakaitse. Taimede tunnused ja eluprotsessid

Gümn Bioloogia: Ökoloogia

Meetodid: paikvaatlused, määramised lihtsustatud välimäärajatega, marjade korjamine ja määramine

Juhis õpetajale:

Õpikeskkonna eripära: kõrgsoo, millel on laudtee.

Riietus mugav ja sobilik looduses liikumiseks. Arvestada tuleb Eesti muutlike ilmaoludega.

Kaasa vihmakeep. Soovitame lastel panna jalga kummikud, et neil oleks võimalus korraks laudtee pealt maha astuda.

Programm ei sobi liikumispuudega õpilastele.

Märksõnad: soo, sootaimed

Aeg: **eelkõige kevad, suvi, sügis, teatud erisustega võimalik ka talvel**

Kestus: **2-2,5 h**

Rühma suurus **kuni 24 õpilast + 2 õpetajat**

Hind: **230.- eurot/ 1 rühm**

Korraga saame vastu võtta maksimaalselt 2 rühma.

Läbiviimise koht: Selisoo matkarada

Tegevuste käik:

- Sissejuhatus (15min). Retkejuht tutvustab Selisoo kaardi juures programmi teemat, eesootavaid tegevusi ja piirkonda. Lepitakse kokku käitumisreeglid matkarajal.

- Õpperetke (1-1,5h) käigus viiakse läbi erinevaid vaatlusi: maastiku vaatlus (lageraba, puisraba, laukad, älved, soonik jne), rabataimede vaatlus, linnuvaatlus, keskkonnatingimuste vaatlus ja inimmõjude vaatlus.
- Lisaks arutletakse ja uuritakse (15min), millised putukad, roomajad ja imetajad rabas elavad ja kes on ainult juhukülalised. Uuritakse loomadele sobivaid elupaiku soos ning kuidas nad on selleks kohastunud.
- Sügisestel retkedel määratakse leitud marjad (15min): mustikad, jõhvikad ja pohlad, ning uuritakse muid rabasaadusi. Marju ka söödakse, et maitsemeeled aitaks õpitut kinnistada.
- Kokkuvõtte (15min).
Nooremad: korratakse, kes loomadest rabas toimetavad; milliseid marju nähti ja mis maitstes kõige paremini; korratakse, miks raba on kasulik?
Vanemad: lisaks kordavad, kuidas on raba ökosüsteemis oluline? Mis juhtub, kui rabad kaovad (maakuivenduse ja/või turbakaevanduse tõttu)? Seosed igapäevaeluga.
Venekeelele noortele lisaks:
Noored kordavad õpituid liike ja vastavad küsimustele täislausetega, et saada keelepraktikat, julgust ja uutele õpitud sõnadele kinnistust.

Õpetajad saadavad oma õpilasgruppi ning võivad soovi korral õppetegevuses osaleda. Vajadusel assisteerivad grupi haldamisel.

Õppematerjalid ja vahendid:

- ✓ luubid
- ✓ näitlikud materjalid – skeemid, pildid, kaardid
- ✓ lihtsustatud välimäärjad

Juhendajad:

Ingrid Kuligina on keskkonnahariduse ja õuesõppeprogramme loonud ja läbi viinud juba 2006. aastast, vahepeal Keskkonnaameti keskkonnahariduse spetsialistina. Ida-Virumaa Keskkonnahariduse Ümarlaua juhtrühma liikmena on ta alati kursis uusimate suundadega. 2011 nimetati ta maakonna aasta koolitajaks, aasta matkategelase tiitli on teeninud kolm korda. Ingrid koolitab ja koolitub pidevalt. Veel on ta nii kultuuri- kui loodusgiid, retkejuht, piirkonna turismiarendaja, Alutaguse Matkaklubi eestvedaja ning Eesti matkaspordi edendaja.

Heldi Aia on keskkonnahariduse ja õuesõppeprogramme läbi viinud juba 2008. aastast. Ta on lastele loodust vahendanud nii Keskkonnaameti keskkonnahariduse spetsialistina kui Mäetaguse Põhikooli loodusainete õpetajana. Heldil on Tallinna Ülikoolist magistrikraad, kuid jätkab pidevalt enda täiendamist erinevatel koolitustel.

Gradislava Jušmanova on hariduselt geograaf, kuid on keskkonnahariduse ja õuesõppeprogramme läbi viinud juba üle tosina aasta. Ta ei puudu üheltki keskkonnahariduse konverentsilt. Gradislaval on suur kogemus matkaalaste laagrite, kokkutulekute ja võistluste korraldamisel ning aastaid koolitas ta matkaringides välja noori auhinnatud matkaspordlasteks. Praegu veab ta Kohtla-Järvel mälumänguringi. Lisaks on Gradislava Ida-Virumaa looduse-, ajaloo-, kultuuri-, tööstuspärandi giid.

Aili Reiman on olnud loodusainete õpetaja lausa 16 aastat. Suurt kogemustepagasit on ta siiski pidevalt täiendanud. Oma loodusteaduste bakalaureusekraadile on ta hiljuti juurde läbinud uurimusliku õppe-, muutunud õpikäsitluse ja muutuva õpetaja, suhtlemise ja koostöö

ning erivajadustega lastele keskendunud kursuseid. Aili on ka aktiivne liige Eesti Keskkonnahariduse Ühingu.